

تۆرك يوردى

ناشرى : تۆرك يوردى .

مىبرى : آق چورە اوغلى يوسف .

۹ اغستوس ۱۳۲۸

۱ يىل

۲۰ سانى

آنسزین سیرجیلر قاریشیدی ، چیلک قالین ، آغیر آیاقلری آره سنده چابراشیق
بر توقاتله بحارالینک بویونی قیرلمش ، یانه چاریلشیدی هرکس آرقه سنه دونیور ،
یانه باقییور برینی آرییور؛ فقط قانع اولمایه رق تکرار تکرار باقییورلردی؛ انتظام
یواش یواش عودت ایتدی . بحارالی قیریق بویوننه رغماً دوووشییوردی .
اواننده اومولماق برشی دها اولدی . چیل قولاق توزلرینه یدیکی چالاک بر
توقاتله آجی آجی حایقره رق قاجدی: غراق غراق ، بوخروس لساننده مغلوب
اولدم ، بس ، بس دیمکدی .

سیرجیلر تکرار آلت اوست اولدی آره لرنده کیزلی بر آدم آرییورلردی :
بوقدر چابوق برینک بوینی قیرلسین ، اوبری قاجسین مطلق نظرچی
خواجه اونلرله برابر دی .

رفق قاربشیقلق آره سنده حایقیردی . دوغرو دورک یاهو ، بلکه دوزرتکرار
طوتار . هرکس حدتلمندی ، جانم بیلمییورمیسک ، حیوان غراق غراق دییور ،
سن حالا دوزر طوتار دییورسک .

— قالدیرک ، چیلی کناهدر قالدیرک .

شیمدی بتون اوراده بولنانلر رشدی بکی تسلی ایچون اطرافنی آلدیلر فقط
رشدی بک قیب قیرمزنی بریشان یوزیله اونلری ترک ایتدی ، آرتینه دوغرو
ایلرلدی . او ایچنده کی آجی بیوک بر جهد ایله یخشدی .

اوبر دوکوشلردن اول سنی تبریک ایدیم آرتین دیهرک ، بحارالینک مظفر
صاحبنی قوجاقلادی وترلره بولانمش آلندن کورولتولی برپوسه ایله اوبدی :
— آرتین سنی تبریک ایدرم ، جوق کوزل یتیشدیرمشسک ؛ افتخار ایت .

محمدالد صبی

تعلیم و تربیه

طوغرو دوشونمک نیچون غایت کوچدر ؟

انسانلری اشرف مخلوقات قیلان مزیت ، شبهه سز ، قوه فکریه در . آثار
بشریه دن بونجه بدایع صنعت و معرفت هب تفکر محصولیدر . برملک علوی

افرادىنىڭ سلامت فكريەلر بىلەن مۇناسىۋەتلىك . فن و صنعت ھېچ طوغرى دوشونمىكە
تەكىل ايدىر . دوشونمىچەسى خىطالى اولانلار خىدمەت كوردەنلەر .

تفكر انسان ايچون غايەت طيبىي اولدىغىنىدىن ، پاسقال « بىش دوشونمىكە ايچون
خلىق ايدىلىشىدۇر . » دىر . فى الواقع ھېچ بىر دىققەت يوقىدۇر كە دىھن بوش قالسۇن ،
دىماغىدىن بىر چوق خياللار كىلۇپ كىچىك سۇن . بو مېندول تصورات و خىيالات ،
زىھنىيەتچە حاصل اولۇپ بىر يور ؛ بو كاقوت صرف ايتىدىكىمىزى بىلەن ھېچ
ايتىمىز . فكىرلەر يوقىدۇر سەۋىيەلەر دىھنە تۈردە ايتىدىكى خالە . طوغرى دوشونمىكە
يك كۈچ بىر كىيىنىدۇر ؛ چۈنكى بىر چوق شىرائىلار و جۈدىيەنە وابستەدۇر . اولاً ،
خلىقە تشكىلات دىماغى بىر وظيفەنىكە ايفاسىنە مەسئۇل اولمى ، سو كۆرۈمە تېرىيە ايلە
استعداد طيبىي اكىل ايدىلىنىدۇر . فطرتىك بو مەسىلەدەكى مەھم تائىرى جىزئى بىر
مطالعة ايلە كوردۇرۇلۇر . تېرىيەنىكە اھمىيىتى ايسە غىر قابل انكار دۇر .

ھىزۇر روھى انكىشافە باشلايدۇن بىر سىيىنىك دىھنى ، مەلىم دۇبۈنىكە دىيىدىكى كېي
واسە بىر سىطىح مەستۈىيە تشبىھە اولۇنۇپ بىلىدۇر . افكار بو سىطىح اوزىرىنە آتىلان
زىيىپ زىيىپ طاشلارنىنە بىكزىر كە تصادفە تابع اولۇرۇق بىر مەدەت سىر ايتىدىكىن سىكرە
بىر نەقشەدە توقىدۇر ايدۇر . لىكىن نە سىرلەرى و نەدە نەقشە توقىلۇرى ھېچ بىر قەدە
ويا قانۇنە تابع اولمىدىغىنىدىن ھىيئەت مەجمۇعەسى قارىشىق بىر شەكىل حاصل ايدۇر ،
انتظام ارانە ايدەن . تەلىم و تېرىيە ايلە بو سىطىح مەستۈىنىكە مۇخلىف نەقشەلەرنە ئادەتتە
لاستىك خاتىلەر بىرلەشتۈرۈپ بىلىدۇر . بۇنارە تصادفە ايدىن يۇۋارلىقلار ھەرزەمەت كىلۇر
ايسە كىسۇن غىنى مەخلى سۇق اولۇنۇمىيە باشلارلار ، بۇ سايىدە افكار دە انتظام
ھىسۋەلە كىلۇر . لىكىن بو انتظامىكە درجەسى واردۇر ؛ مەطلۇب تەكاملەك استىھصالى
ايچون تصور ايدىغان خاتىلەرنىكە مەنسەب جەسەمەتە و مەلىمە اولمىلارنى و لزۇمى نەقشەلەر
وضع ايدىلەلەرى اقتىضا ايدۇر . فەنا بىرلەشتۈرۈلۈش بىر خاتىلە انتظامە خىدمەت يەرنە ،
كەشمەكشە سەبب اولۇر . طەبىئەتتە اشبۇ بىخەت ايتىدىكىمىز خاتىلەر روھىزە نەۋزە ايدىن
بىر ئىسپاتلار ايلە ھىسەبىيات تەبىر ايدىلغان مۇخلىف قۇتۇلدۇر . مەنلا دىيىندۇر و نامۇسلى
بىر زات ايچون يالان سۆيۈلمەك غىر قابىلدۇر ؛ بو بىر ئىسپات اونىك روھىدە اويلە قۇي
بىر مۇقەبەل ايدۇر كە ھەھەنىكى بىر مەلاھىزە واردۇر اولسە اوكا چارپار و دائىما

بر نقطه‌یه سوق ایدیلیر . بعضلرنده بو طوغرولق برسیپی لزومی قدر ساغلام اولدیغندن آره صره افکار بشقه جهتلره کیدر .

حسیات کذالک روحزده بک مهم حائللر تشکیل ایدر : بالفرض فورقاقلق جوق کیمسه لرده بک شدتلی حکمنی اجرا ایتدیکندن بتون محاکات خطالی اولور . مسرت ، مأیوسیت ، محبت ، حرص وحدت الخ بویله حائللر دندر . ذهنده اشغال ایتدکلری موقعک اهمیتنه کوره افکار اوزرینه آرز جوق اجرای تأثیر ایدرلر .

سنی مترقی برقاج کیشی اتحاب اولنوب حالت روحیه لری آجیقه تدقیق اولونه بیلسه کورولور که هر برینک ذهنده بولان حائللر بشقه بروضعتده ومختلف قوتلرده در : بو آدمیر عین مسأله یی ، مجبوراً بشقه صورتلره محاکمه ایدرلر و مختلف نتیجه لره واصل اولورلر .

کندی بک بیوک ظن ایدن بشر اساساً نه عاجز بر مخلوقدر ! الک حقیقی سبب افتحاری اولان تفکرده بیله حر دکلدیر : نه مراسته دیکنی دوشونه بیلیر ونه ده دوشوندیکنی ذهنتک صورت تنظیمندن بشقه بر وجهله محاکمه ایده بیلیر ! بناء علیه ذهواره طوغرو و عالی برنسیپلر ادخال ایتک وحسیاتی لزومه کوره تزیید ویاتقیص ایدرک ایو دوشونه جک برحاله کتیرمک لازمدر . بویسه بدر ووالده نک ، محیطک ، تدریساتک ، تتبعات ومطالعاتک تأثیراتیله اوله بیله جکندن استحصالی بک کوچ برکیفیشر .

طوغرو دوشونه بیلمکده کی مشکلاتک بریده انسانک کندی ذهنتده کی بالجمله ملاحظات وحسیاته آگاه اولاماماسندن ایلری کلکده در . بک جوق محاکات وتفکر ، نفس ناطقه نک خارچنده ، تحت الوجدان (Subconscience) نامی ویریلن منطقه ده جریان ایتدیکنندن ، بزه مجهول قالیر . بونک صحتی بر جوق مثاللره انبات ممکندر . همان مرکسک باشنه کلش بر حال آلام : برکون بک جانمژک صیقیلدینی بر دقیقه ده اودن چیقار ، ذهنمژ هب عینی مسئله ایله مشغول اوله رق ، دالغین بر صورتده ، بوله دوزله لیرز ، یکیلین یرلرک ، صاییلان کوشه لرک فرقه بیله وارمقسزین کیده رز ... بردن بره کندمنی زیارتی آرزو

ایتدیگمز برذاتک اوی اوکنده بولورز . هیچ شهبه یوق که بزی اورایه ینه فکرمن سوق ایتشددر . بتون حرکاتی تنظیم ایدن دماغدر ؛ یالکز بوتفکر تحت الوجدانده حاصل اولدیغندن بزه مجهول قالمشدر . بویله بزم مجهولمز اوله رق دماغزده حصولی محقق اولان تفکرات وملاحظات اوزرینه ده اولجه بحث ایتدیگمز حائلرک ، یعنی ذهنه یرلشمش برنسیلرک وحسیاتک تأثیر ایلور . بروالده چوجنی ایله دیگر برچوجق آرمسندنه تحدث ایدن برمسئله ده صوچلی اولان کندی اولادینی حقلی بولابیلیر ، و بونک بویله اولدیغنی یک صمیمی اوله رق ادعا ایدر . والدنک بویا کلش حکمنه سبب اولان اولاد محبتی ، شهبه سز محاکمه سی اوزرینه اجرای تأثیر ایتدی ؛ لکن بوتأثیر فوق الوجدان تعبیر ایدیلن منطقه ذهنیه ده وقوعه کلدیکی جهتله والدنک کنندیسنه تماماً مجهول قالمشدر . بومسأله نک معاملات عقلیه ده کی اهمیت عظیمه سننه بناء مرضی برحالی ده مثال اوله رق حکایه ایدم :

برکون بکا قوی مفلوج برعمله کلدی . خسته نک الی اوزرنده واسع بریچاق یارمسی ده واردی . آدجکمز ظایت عصبی اولدیغندن برآقشام آرقداشلیله غوغا ایدر ، وبوندن متأثر اوله رق یتاغنه کیروب یورغانی اوزرینه چکمک ایسته دیکی زمان بردن بره قولنک فلجه اوضرادیغنی حس ایدر . ایرتسی کونلر یاییلان تدایوی به رغماً فلج دوام ایتدیگندن خسته حدتله نیر ؛ « بیوک دردلره بیوک دوا لازمدر » دیه یمک پیچاغنی آلیر ، خسته النی ماصه نک اوزرینه قویوب شسدتله پیچاغنی دالدرر ؛ برچوق قان ضایع ایدر ؛ کوچ حال ایله قانی دور دورورلر ؛ لکن خسته لق اسکیمی کی دوام ایدر . عملیه یی معاینه ایتدیگمز زمان کوردیگمز بعضی علامتدن بوفلجک عضوی برعلت اولمایوب خسته نک دماغنه ، و دماغک ده تحت الوجدان محیطنه فصلسه صوقولش بریا کلش فکردن ایلری کلدیکنه شهبه من قالمادی : زواللی مفلوج دکلدی ، بیلیمیه رک اویله برظنی دماغنه ادخال ایتش اولدینی جهتله الی حرکتدن قالمشدی . بویا کلش ظنک نقدر قوی اولدیغنی دوشونکمز که کندی کنندینه قانلی برعملیات بیلله یامشدی . بو آدمه حقیقی آکلاتقی غیر ممکن اولدیغنی درعقب کوردیگمز دن ، فکر باطلنی ذهنتدن

جیمه سارمق ایچون حیلله مرأجت لازم کلدی : فلجی حقیقی کی تلقی ایدم رک
 علاجنک شدتلی الکتریک جریانی اولدیغنی کندیسنه تکرار تکرار سوبلدک ،
 مثاللر صایق ، نهایت قناعت کتیرتدک . خسته الکتریک جهازینک یاننه
 کتورولدی ، فقط جریانی آجهیه بیلله لزوم کورمکسزین آلت ، قولی اوزرندن
 برچوق دفعه لر کچیریلدی . خسته جریانک شدتندن شکایت بهاسلادی ، لکن
 یاریم ساعت صکره ابو اولدی ، طلبه نک تبسماری اوکندن ممنونیتله جکیلوب
 کیتدی ... برقاج کون سوکره تکرار کلدیکی زمان اسکی خسته آیلنک دیکرندن
 ده قوتلی اولدیغنی ادعا ایدیوردی . بوکی احواله طبابتده جوق تصادف اولتور .
 شوراسی ده شایان ذکر درکه بویالکیز دماغلری مرضی برحاله تشکل ایتش
 انسانلره منحصر دکلدی ، هرخصوصده طبیعی عدا اولسان ذواتده جوق
 کورولور . چونکه هرکسک تحت الوجدان منطقه سندن برچوق ظنیات باطله
 ومحاکات سقیمه وارد .

مختصراً بحث ایتدیکنم احوال روحیه طوغرو دوشونه بیلیمکده کی
 صعوبت فوق العاده یی ایضاحه کافی اولدیغنی حالده بونلر قدر مهم دیکر برصنف
 مشکلات اسبابی اولدیغنی ده علاوه ایدم جک اولور ایهک دنیایه فکر سلیم اصحابنک
 موجودیتنه تعجب ایتمه مک ممکن اولماز .

ذهنده هیچ بر فکر کندی کندینه حاصل اولماز ؛ یا برمشاهده اوزرینه ویا
 ایشیدیلوب ، اوقونان بر خبردن تولد ایدر . بعضاً اولجه خاطرده حفظ اولسان
 افکارک بر مناسبتله تکرار ذهنه خروچندن ایلری کلیر . حالت روحیه نک
 محاکات اوزرینه نقدر تأثیری وار ایه ، مشاهده اولونان بر وقعه نک ویا
 اوکره نیلن بر خبرک صحت وعدم صحتی تعینده دخی اوقدر علاقسی وارد :
 علی العموم حسیاته موافق اولان خبرلر صحیح تلقی اولتور . بوراده فوق الوجدان
 طبقات ذهنیه نک اهمیت فوق العاده سی کورولور . بواسیابه بناء بالجله حکما
 آز جوق مسلك شکوکی التزام ایتشلردر . فاتح عصری فضلاسندن اولان
 مشهور سنن پاشا ایله پدری آرمسندن کی برماجرائی ، فکر منری ایضاحه یاریم
 ایتدیکندن دولایی ، نقل ایدم جکیز : سنن پاشا مسلك شکوکی التزام ایدر مش .

يبرى حضر بك بركون اوغلنك بو حاله حدت ايدرك : « سنان ، سن بر حدم
 واصل اولدك كه اورته ده طوران صحنك باقير اوليشنده بيله كندىكى شېبه دن
 قورتارامازسك ! » ديمش . مشارايله ده جواباً : « اوت طوغرو سوبليورسكز :
 فى الحقيقه بونك باقر اولديغنه قبل التحليل حكم ايتك قابل دكلدر . بوباده التزام
 شك ايسه البته تصديقدن اهندر » ديمش . حضر بك ده حدتله صحنى قالدوروب
 اوغلنك باشنه اورمشدر . مسأله ده حضر بكك حقسز اولديغنه شېبه يوقدر
 لكن دنياده سنان باشا كې دوشون قاج كيشى وارد ؟ تربيه فكرى لرى
 محدود اولان اكثريت خلق ، وقوعاى ايضاح ايچون يالكز مشاهده ايدم بيلديكى
 قدر نتيجه يه باقارق اسباب حصولى تحقيق و مطالعه يه اصلاً لزوم حس ايتمكسز ،
 اوى صرف تخيل و تصور ايتمكله اكتفا ايدر . وكندى تخيلاتى حقيقت مطلقه
 عدايله محاكمه يوروتور . بونلر قوه فكرية ذاتيه لرينه اوقدر اعتماد ايدر لر كه
 كنديلرينه منطقي كورولن بر ملاحظه يي قبولده تردد ايدنلرى اك آزدن جهالتله
 اتهام ايدر لر . بالعكس ذهنلرى انسانلره ميسر اولان درجه كماله ايرمش اصحاب
 ذكا ودها فكرلرينك هيچ بريسنى تجارب متعدده بولونمكسز و تعميق
 تدقيقات ايتمكسز قطعى كې قبول ايدم مز ، تردد كوستيرر . فنونده بوقدر
 بيوك كشفياته مظهر اولان علما هب بويله حركت ايتمشلردر . تربيه فكرية
 نقطه نظرندن بونلر آثاريى مطالعه و حياتلرينى تدقيق قدر استفاده بخش
 بر اصول اولاماز . كذا لك دماغى انسانيت قاندهلى خصائل ايله املا ايچون تجربى
 شعبات فنيه ايله اشتغال بك الزمدر . بوسايه ده انسان بر حادثه نك وقوعنده اك
 معقول ظن اولونان اسبابك حقيقى اولماديغنى صيق صيق كوره رك ، ذهنى
 طوغرو دوشونميه و قطعى صورتده اثبات اولونمايان خصوصاتده تردد ايتميه
 آليشير . معلوماتك مبدئى اولان طوغرو مشاهده نك بيله قدر مشكل اولديغنى
 حس ايله بيان مطالعه ده علمايه خاص اولان مسلك محويته سالك اولور .

فن باقرييولوژيىنك موجدنى اولمقله طبابتك مجددى اولان پاستورك صورت
 محاكمه سنى واك آشكار ظن اولونان نقاطك بيله قبولى ايچون قدر جوق
 تجربه لر يادينيغنى اوقومق هر كسه لازمدر . پاستور ، بر شيشه بالون ايچنده

قایناتیلیمش ات صوبی دروننه جراثیم ، حویات و نباتات کیرمکسزین خردمینی مخلوقاتک ظهور ایدمه جگنی اثبات ایچون تام ایکی سنه اوغراشمشدر؛ ایلک تجربه لرینی متعاقب کندیسنه بو خصوصده قناعت کله بیلیمش اولدینی حالده اوقوجه داهی دائمی آلدانا بیله جگنی کوز اوکندن اوزاقلاشدیرمدی . عملیاتخانه سنک هواسنی تحلیل ایله اکتفا ایتمیوب ، پارس رصدخانه سنک درین محزنلرینه کیردی؛ کونلرجه یورویه رک ، یورولارق مون بلان طاغینک جودیه لرینه قدر چیقدی ؛ و آنجق اوندن سوکره کال اطمنان قلب ایله اومهم حقیقتی عالمه اعلان ایدمه بیلدی . پاستور ، ۱۸۵۸ تاریخنده کندی کندینه سوردینی سؤالک جوابی آنجق ۱۸۶۰ سنه سنده ویرمه یه موفق اولمشدر .

افکار و ملاحظات شخصیه یی بلا تردد قبول ایتمه مک ولزومی قدر تدقیقات و تجربه ده بولومق سزین برفکرک حقیقت اولدیغنه قناعت کتیرمه مک ، طوغرو دوشونمکه باشلامق ایچون ایلک آتیه جق آدیمدر . یولی سوکره دن شاشیرمامق ایسه آنجق ذهنده عالی برنسیپلرک وعلوی حسلرک وجودیه ممکن اولور .

درقنرر عافیل مختار

اسکی اثرلریمز

هبة الحقایق

باشلر نهم

قطب شمالیدن هندستانه ، اقصای شرقدن ایتالیا یه قدر طاغیلوب یاییلان ، یوزلرجه حکومتلر دویروب یرینه خانلقلر تأسیس ایدن بی-وک تورک ملتنک مدنیتدن محروم ، عالمی تخریبه مأمور اولدینی ظن ایدیلیر ایدی . اوروبا فضلالی مستشرقینک جدی همملری ، خصوصیه بو همملره برر محل صرف اولق اوزره اجرا اولنان تحریات و الدمه ایدیلن وثیقه لر بوکون آرتق او ظنک بر بهتان اولدیغنی اثبات ایدمه جک مرتبه یی بولدی .

تورک دیلمده اجرا ایدیلن اوافق بر تتبع بیله تورک ملتنک قدیم برادیانی